

Kollegialiteten är en attitydfråga

Kollegialitet var temat för Tandläkarförbundets femte Etikdag. Själva begreppet kollegialitet uppfattas ju som en del av den etiska sfären, men ändå är det inte alldeles lätt att förklara för en utomstående vad det egentligen betyder. Ledarskribenten på en stor dagstidning hade i alla fall missuppfattat kollegialitetens betydelse när han i en kolumn för några år sedan bad att vår herre skulle förskona oss från kollegiala läkare.

Lojaliteten mot kolleger kommer fram redan i Hippokrates ed: ”den som lärt mig denna konst, skall jag akta lika högt som mina föräldrar, dela med honom vad jag äger och vid förefallande behov hjälpa honom” (Michaël Kolmodin Löwegrens klassiska svenska översättning av Hippokrates ed, som ingår i hans stora tvåbandsverk ”De hippokratiska skrifterna” från 1909–10). Läkarförbundets tidigare verksamhetsledare Markku Äärimaa sammanfattade kollegialitetens kärna i eden som en attityd till arbetskamraterna. Den attityden innefattar respekt, kamratskap och vilja att hjälpa. Ett av ändamålen med riktig kollegialitet är att bevara allmänhetens respekt för tandläkarkåren.

En tandläkare med bakgrund i en främmande kultur kan sätta våra kollegiala attityder på prov. Heidi Kerosuo har erfarenhet både av att arbeta i ett land där hon inte förstod patienternas språk, och av att jobba med fortbildning av tandläkare som kommer till Finland från andra länder. Hon frågade i sitt anförande hur det går med det kollegiala tänkandet när utländska kolleger använder metoder som avviker från våra, och som vi kanske inte alls känner till. Hur kan man skapa en professionell kommunikation utan fördomar? Det lättaste sättet att förhålla sig till sådant som är annorlunda är att helt enkelt utestänga det. En person från ett annat land, som har begränsade språkkunskaper, uppfattas ofta som litet enkel av sin omgivning – och ibland till och med av sig själv.

Under diskussionerna i samband med Etikdagen kom också en annan situation fram, där vår inställning prövas. Det gällde vår inställning till tandläkarstuderande eller nyutexaminerade kolleger. Hur stor beredskap har vi egentligen att lyssna till unga kollegers uppfattning i odontologiska frågor? Ofta har hon eller han ju mycket nyare kunskaper än vi själva. Lärarnas exempel har väldigt stor betydelse för hur studenternas kollegiala attityder utvecklas. Om vi tycker

att en ung kollegas åsikter är felaktiga prövas också våra kollegiala attityder.

Det är inte för tandläkarkårens skull vi måste slå vakt om kollegialiteten. Det är i själva verket fråga om ett samarbete där man har patientens bästa som mål. Överläkare Leena Niinistö sade i sitt anförande, att man gör ett allvarligt misstag om man inte förstår att det är så. Om en kollega har gjort ett fel, är övriga kolleger skyldiga att erbjuda hjälp så att man inte gör om samma misstag senare. Kollegialitet är inte att hålla tyst om misstag, utan att ge kolleger stöd, och att behandla ärenden finkänsligt och så att man undviker onödig kritik. Under antiken sade man det rent ut: ”Inför patienten skall läkare inte gräla med varandra eller håna varandra”.

På Tandläkarförbundets hemsida behandlas varierande etiska frågor av den här typen. Där försöker man inte i första hand hitta rätt eller fel lösning, utan belysa olika synpunkter och olika val. Hela läkarkårens gemensamma etiska forum (Lääkärien eettinen foorumi) behandlar på adressen www.duodecim.fi > Eettinen foorumi etiskt komplicerade frågor som de har fått inskickade. Förbundets tidigare ordförande Heikki Vuorela representerar tandläkarkåren i det etiska forumet. Finlands Läkartidning och det etiska forumets egna hemsidor publicerar sammandrag av de intressantaste frågorna, för att de skall kunna vara underlag för en mera omfattande debatt.

Sari Holmberg och Juha Niskanen från Borgå betonade, att en förutsättning för att en gemensam anda skall uppstå är att man lär känna de andra tandläkarna på orten – oberoende av inom vilken sektor de arbetar. På Etikdagen berättade de om de många olika sätt att samarbeta som tandläkarna i Östnyland har utvecklat. När vi träffas är vi kolleger, och representerar inte någon speciell arbetsroll. När man lär känna varandra får namnen ansikten, och personerna blir individer.

Det lokala tandläkarsamarbetet firade ett jubileum i februari: Tampereen Hammaslääkäri-seura, det lokala tandläkarsällskapet i Tammerfors, firade sin 90-årsdag. Alla andra kolleger i Finland gratulerar!

MATTI PÖYRY